

ARADÉLMI ÉLET

POLITIKAI,
TÁRSADALMI,
MŰVESZETI ÉS,
KÖZGAZDASÁGI
HETILAP

Károly mindannyiunk örömére szerencsésen
hazaérkezett. A kis Mihály kérdés is meg-
oldást nyert. De mi lesz a kis királyokkal?

Handwritten signature

Nem reklám,
hanem valóság,
hogy női és leány-
ka-felöltők leg-
olcsóbban :-: :-: :-:

PLESZ

Kereskedők részletcsoportjának
tagja. :-: :-: :-:

központi ruha-
áruházában sze-
rezhetők be,

a színház hátsó bejáratával
szemben. :-: Óriási válasz-
ték, szolid és olcsó árak.

Arad legkellemeesebb szórakozó helye a Városi Kávéház!

Muzsai József

ARAD,
színházzal szemben

ÖLTÖNY, TRENCH-
COATS, ULSTER

Legjobb- és legolcsóbb!

IDEAL, UNDERWOOD
és hordozható

írógépek

ujak és használtak állandóan rak-
táron. Nagy javító műhely! I-a ga-
rantált friss angol írógépszalagok.
Irodafelszerelések. Izléses nyom-
tatványok. Dombornyomda és
bélyegzők. Állandó gyors és gép-
írási tanfolyam.

Arad, Strada
Császár, Alexandri No. 5.
Telefon 393.

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó és Komlós
ruhanagyáruház szenzációs ki-
rakatait. — Mélyen leszállított
árak. Mérték utáni rendelések
gyorsan, pontosan és megbizha-
tón eszközölköttek. Szenzációs
nagy raktár iskolaöltönyökben.
ARAD, Színházépület.

A volt **Éles Ármin-féle**
helyiségben a mai igényeknek
megfelelő

**!! fűszer- és csemege-
üzletet
nyitottam.**

Uj vállalatomhoz a t. közönség b. párt-
fogását kérem. Teljes tisztelettel!

Éles Lily.

KISS ÖDÖN
autókarosszéria üzem
ARAD, Bulev. Regele
Ferdinand No. 27. :-: :-:
Elvállal mindenféle
karosszéria készítését !!

Legszebben fényez, mos, vasal

BUTTINGER TERÉZ

gőzmosódája

volt Batthyány-uca 35

Bent az udvarban.

Soha nem látott olcsó árak **Bogyó** harisnyaüzletében Str. Eminescu 13.

„ADESGO” selyemharisnya No. 45 Qual. II. lej 158. „Adego” No. 51. Qual. II. lej 175. „HÁROM KORO-
NÁS” selyemharisnya Qual. II. lej 175. „TRAMELIA Qual. II. lej 145. „ORECO” lej 118 l. cérnabarisnya
„NICE”, „Ideal” „Margot” lej 118. Selyem flor 55 lejtől 75 lejjig. Glase bőrkeztű 1. lej 185. Cérnakeztű 40
lejtől. Selyem reform női nadrág 85 lejtől.

Legszebben fest, tisztít

KNAPP

v. Weitzer-uca 11. —:o:—

v. Magyar-uca 10.

Butor részletre készpénz árban kedvező feltételekkel **Garai**

ARAD, Piața Avram Iancu No. 10. TIMIȘOARA, Fabrica P. Coronini No. 23.

Legjobban étkezhet a **Központi** v. Ujságíró Club éttermeiben.

ERDÉLYI ÉLET

TÁRSADALMI, MŰVÉSZETI, KÖZGAZDASÁGI ÉS POLITIKAI FOLYÓIRAT
FŐSZERKESZTŐ: GELLER ÖDÖN

Uj élet küszöbén

Az ország népe rajongó szeretettel várta haza Károly királyt

Néhány nappal ezelőtt még a nevét sem volt szabad leírni: ma II. Károly Nagyrománia királya. Mint a mesebeli herceg jött madárszárnyakon hetedhét országból, ahol a számkivetés keserű kenyerét ette. A materiális gondokkal elkeserített modern életben talán egyetlen romantikus hős még:

Károly király,

aki az egész világgal szembeállva a férfias erények valószínű apothéozisát produkálta. Kialakult, határozott véleménye volt már trónörökös korában is és sohasem habozott, amikor arról volt szó, hogy álláspontját minden akadály ellenére keresztül vigye. Károly hercegnek voltak gondolatai, tervei, amiknek megvalósulásától méltán rettegtek a reakciós körök. Demokratikus érzelmeinek feltűnő tanujeleit adta már a multban is és ezzel olyan félelmetes népszerűsége tett szert az ország lakosságának széles rétegeiben, hogy a hatalom akkori birtokosai joggal félhették tőle összeharásolt kincseiket és uralmuk minden előnyét.

És megindult ellene az intrikák áradata. Cselszövő agyak Károly herceg jellemének azt a pontját kezdték ki, amely a legérzékenyebb. A szerelmi életén

keresztül akarták lehetetlenné tenni. A pokoli terv átmenetileg sikerült is. Károly herceg érzelmi életében is oly határozott, meg nem alkuvó karakter, mint minden másban. Volt ereje és bátorsága, hogy szerelméért lemondjon mindenről és egy gesztussal végeztessen vessen annak a szövvényes intrikahálózatnak, amely őt körülfogta. Váratlanul, szinte regényesen érdekes körülmények között — száműzte önmagát és lemondott a trónról.

Mindenki tudta azonban, hogy ez a lemondás nem végleges. Károly herceg nagyszerű egyénisége kitörülhetlen nyomot hagyott a nép lelkében és ez a vonzalom abban az arányban erősödött, amint az ország gazdasági helyzete romlott. Románia egységes vezetés nélkül maradt, a pártszenvédelek, csoportok és egyének érdekei marakodtak a fórumon és a régensség tehetetlennek bizonyult e sokfelől jövő törekvésekkel szemben. Politikai és gazdasági anarchia lett urrá az országon és mindenki érezte, hogyha valami isteni csoda nem jön közbe, menthetetlenül katasztrófába rohan az ország. Egyre nagyobb tömegek sóvárogtak egy erélyes kéz, megközelíthetetlen jellem, férfisan érző szív és nemesen gondolkodó fej után. A nép királyt

akart! A nép Károlyt akarta királynak!

És váratlanul, mint ahogy elment, pünkösöd első estélyén megérkezett az országba a mesebeli herceg. Jött, látták és győzött. Másnap már volt királya Romániának: II. Károly...

A kialakulás lázas, történelmi jelentőségű perceit éljük. A nép ideálja, vezére került a trónra és újból teleledt minden eltemetett reménység, amely egy szebb, jobb világ felé sóvárgott. Románia konszolidálása csak most kezdődik igazán. Eddig az a bizonyos „lezárt kérdés“ állandóan nyugtalanító hatással volt minden politikai és gazdasági megmozdulásra. Most a lezárt kérdésre megjött a nyílt felelet és közéletünkben eltakarodott ez az izgatató momentum. A király új kormánya most már szilárd talajra építhet és megvalósíthatja az uralkodó reformjait a nép érdekében. A külföld bizalma visszatér és megindul a konszolidációs munka.

Felszabadult, új élet kezdődik Romániában. Károly király energiát, lelkesedést, lendületet hozott magával azon a repülőgépen, amely őt, megmentő Messiásként hozta vissza a katasztrófa előtt álló országba.

Rögtön szépít a világhírű MARGIT crem

• Dr. Földes és Hehs cégtulajdonosok: Hehs örökösök •

Egy magyar regényíró csendes botránnya kettős válópérral,

nők uccai verekedésével, mulatóhelyi afférral és hajnali pisztolypárbajjal.

(Pesti levél az Erdélyi Élet szerkesztőjéhez.)

A budapesti társaságban hetek óta nem mindennapi botránnyról suttognak, amelynek különös érdekessége, hogy hőse egy jónevű magyar író, aki egy tavaly megjelent merész regényben igen szabad elveket fejtett ki a házasságról és a szerelemről. A könyvet az új magyar irodalom egyik reprezentáns alkotásának tartották, írója azonban bebizonyította azóta, hogy szivesebben éli át, mint írja meg regényeit és valószínűleg ez az oka annak, hogy mint író bármilyen tehetséges, nem tartozik a legtermékenyebbek közé.

A botránny így kezdődött:

A regényíró, aki igen fiatalon házasodott, néhány évig boldog házasságot élt feleségével, egy előkelő származású budapesti szép asszonnyal. Ugy látszik, hogy házasságukat nem is fogja megzavarni semmi. Az író azonban egyszerre csak

feltűnő érdeklődést kezdett mutatni sógorának érdekes külsejű, modern megjelenésű felesége iránt.

Az érdeklődés kölcsönös volt, a barátság mindig melegebb lett és az író esténként, sőt néha éjszákánként is gyakrabban kezdett elmaradozni hazulról.

Kettős válópör

Sógora, akit elfoglaltsága sokszor elszólított Budapestről, eleinte nem sejtett semmit. Egyszer azonban váratlanul hamarabb érkezett haza, mint tervezte és fölfedezésének eredménye az lett, hogy

nyomban beadta a válópört felesége ellen,

sógorával, az íróval pedig megszakított minden összeköttetést.

A válópör aránylag nagyobb feltűnés nélkül folyt le és az író felesége is bizonyosan a feltűnést

akarta elkerülni, amikor férje ellen csak néhány hónap múlva indította meg a válópört, amely nemrég barátságosan és kölcsönös meg egyezéssel ért véget. A helyzet teljesen világos volt, az író az utóbbi időben már minden szabad idejét sógornője mellett töltötte, színházakban, éttermekben együtt mutatkoztak és már az asszony szülei is beleegyezésüket adták ehhez a házassághoz, amelyet kettős válópör előzött meg.

Relytélyes szakítás és legényélet

De váratlan fordulat történt. Alig száradt meg a tinta az író válását jogerőre emelő végzésen, amikor az író, aki mindennapos vendége volt az asszony szüleinek házában,

egy szép napon hirtelen elmaradt menyasszonya mellől.

Hogy mi történt közöttük az utolsó estén, mikor hosszabb ideig vitatkoztak, nem tudhatja senki más, csak ők ketten. Azóta az író közelébe sem ment annak a tájéknak, ahol menyasszonya lakott szüleivel, ellenben

romantikus legénylakást rendezett be magának egy budai nagyszálló hatodik emeletén,

hangulatvilágítással és kilátásos logikával.

Ettől kezdve valóságos kettős életet élt az író:

dél előtt szorgalmasan és nagy energiával végezte felelősségteljes munkáját a redakcióban, délután bezárkozott a szobájába, a későbbi órákban látogatókat fogadott, minden második este pontosan 9 órakor pedig a szálló előtt sötétkék, csukott magánautó állt meg, amely az író a budai

hegyek irányába, eddig még ki nem nyomozott helyre röpitette és csak éjjelután vagy a hajnali órákban hozta haza.

Nők verekedése az utcán

Körülbelül egy héttel ezelőtt este, alighogy az író a titokzatos magánauton eltávozott, egy fiatal, barna, csinos leány jelent meg a szálló halljában és megkérdezte a portástól, hogy otthon van-e az író. A portás még nem is válaszolhatott, amikor egy magas szőke asszony lépett be a hallba és ugyanezt kérdezte. A két hölgy megdöbbenve nézett egymásra s amikor a portás azt felelte, hogy a keresett ur nincsen itthon, elhagyták az épületet. De az utcán, a villamos megállónál az asszony megszólította a leányt. Mindig hevesebbé fajuló párbeszéd fejlődött ki köztük,

az asszony megfogta a leány karját, a leány félrelökte az asszony kezét, az asszony ráütött a leányra.

A verekedésnek a járókelők vetettek véget.

Csendes botránny a mulatóhelyen

Másnap éjszaka a már említett kék magánautó megállt egy mulatóhely előtt és a kocsiból az író lépett ki

egy feltűnően szép, eleganciával öltözött ismeretlen hölgy társaságában.

Beültek egy páholyba, pezsgőt hozattak, majd a jazzband hangjaira lementek a parkettre és táncba fogtak. Észre sem vették azt a fiatalembert, a hölgy egyik régebbi tisztelőjét, aki az egyik sarokból féltékeny, égő szemekkel nézte a táncoló párt. Csak arra néztek fel, hogy a fiatal ember tánc közben megállt előttük és lekérte a hölgyet.

— Majd a következő turban — felelte az író és nem adta át partnernőjét.

Tánc után visszamentek a páholyba, a fiatalember követte őket és látszólagos megbánással bocsánatot kért viselkedéséért. Ezután érdeklődni kezdett az író

hogyléte és a közmult eseményei felől, miközben könnyelmű kijelentést tett valakiről, aki nemrég közel állt az író szívéhez.

Hajnali pisztoly-párbaj a Hűvösvölgyben

Az író erre a megjegyzésre hölgyével együtt rögtön elhagyta a mulatóhelyet és másnap a fiatalemberhez elküldte a segédeit, akiket a legszigorubb feltételekre utasított.

A pisztolypárbaj három nappal ezelőtt folyt le hajnalban a Hűvösvölgyben, kétszeri golyóváltással. A felek mindegyike ki-

tűnő céllövő, a golyok azonban mégsem találtak. Párbaj után a fiatalember sajnálkozását fejezte ki megjegyzése miatt és a felek kibékültek.

Három nap óta azonban a magánautó nem áll meg a nagyszálló kapuja előtt. Tulajdonosa megharagudott az íróra, mert az párbajozott egy olyan kijelentésért, amely nem őreá, hanem egy másik nőre vonatkozott.

Az író pedig visszavonult és idejének legnagyobb részét szobájában bezárkózva tölti.

Azt mondják, új regényen dolgozik.

h-g.

Megrendszabályozzák a zugirászokat

Az ügyvédi kamarák átiratokat küldenek szét a zugirászat megakadályozása céljából

Sok évtizedes, régi és indokolt panasza az ügyvédi karnak, hogy a telekkönyvi rendtartás negatív irányu rendelkezéséből kifolyólag, a községi jegyzők feljogosítottaknak érzik magukat arra, hogy az ügyfelek részére különféle fontos jogi érdekű szerződéseket készítsenek és a telekkönyvi hatósághoz beadványokat nyújthassanak be.

Ennek — az illetékes hatóságok által megtört — gyakorlatnak azután két irányban jelentkeznek az ártalmas következményei. Első sorban, megfelelő jogi képzettséggel nem bíró és a jogélet terrenumán gyakorlatlan, laikus községi jegyzők nem tudnak a felek között precíz és a jogi viszonyoknak megfelelő szerződéseket elkészíteni és az ilyen munkának rendszerint az a következménye, hogy az ügyfelek között bonyodalmas viták és perek keletkeznek és nem egyszer a felek helyrehozhatatlan kárt kénytelenek elszenvedni abból az indokból, mert a közöttük létrejött szerződés rossz és nem fedi a szerződő felek valódi akaratát és intencióit. Ha ehhez még hozzávesszük azt is, hogy az ilyen jogilag elhibázott és helytelenül konstruált szerződésnek alapján a telekkönyvi bejegyzések, át-

írások, terhelések és más jogilag rendkívül fontos nyilvánkönyvi feljegyzések is rengeteg kellemetlenséget, bajt és költséget okoznak a jogkereső közönségnek, — nyilvánvaló, hogy az igazságszolgáltatás általános érdekeit is veszélyeztetik az ilyen laikus és rendszertelen munkák, amelyekért azután felelősségre nem lehet vonni a bajok előidézőit.

Másfelől az is kétségtelen, hogy a községi jegyzők ezen illegitim munkája árt az ügyvédi kar existenciális érdekeinek, amelyeket a mai súlyos gazdasági viszonzok, az általános pénztelenség és elszegényedés amúgy is alapjában rendít meg. Ha a törvényhozás valaha is nagy súlyt helyezett a zugirászat megakadályozására és üldözésére, egy a mai helyzetben százszorosan fontos, hogy a zugirászok megrendszabályozását kiméretlenül és a törvény teljes szigorának alkalmazásával vigyék keresztül az erre illetékes fórumok. Mert napnap után több és több a kereset nélküli és elproletárosodó ügyvéd, aki ma már éppen úgy küzd a mindennapi kenyerért, mint a legszegényebb sorsu munkás vagy iparos.

Elismerés illeti azokat, akik az ügyvédi kar nehéz helyzeté-

ben most akciót indítottak abban az irányban, hogy az ügyvédi kamarák a maguk tekintélyének teljes súlyával lépjenek fel a zugirászok ellen és intézzenek felterjesztést az igazságügyi kormányhoz, hogy az ügyvédi kar existenciális érdekeit hathatósan védelmezze meg.

A memorandum azt kívánja, hogy az igazságügyi hatóságok kifejezetten tiltsák meg a községi jegyzőknek, hogy jogi vonatkozású szerződéseket készítsenek és telekkönyvi beadványokat szerkeszthessenek.

Hivatkoznak a közigazgatási törvény 1795. §-ára, amely kimondja, hogy a községi jegyzők csak olyan ügyekben készíthetnek a felek részére írásbeli munkát, kérvényeket és más beadványokat, amelyek az ő hivatásbeli hatáskörükbe tartoznak. Hivatkoznak továbbá az ügyvéd törvény 37. és 53. §§-aira, amelyek expressis verbis mondják ki, hogy szerződéseket és telekkönyvi beadványokat kizárólag ügyvédi képesítéssel bírók készíthetnek.

A hivatolt rendelkezésekkel szemben irrelevans a telekkönyvi rendtartás negatív irányu, tehát az a rendelkezése, hogy a telekkönyvi beadványok ügyvédi ellenjegyzését nem kívánja meg. Miután pedig az ügyvéd-törvény fenti szakaszai szerint az, aki ügyvédi képesítés nélkül szerződést készít vagy telekkönyvi beadványt nyújt be, zugirászatot követ el. A kamarák forduljanak átirattal egy a vármegyei prefekturához, mint a törvényszék kerületében működő járásbírószágok vezetőihez, hogy ezek a hatóságok minden ilyen esetben gondoskodjanak a bűnvádi eljárás megindításáról is a zugirászok ellen.

! Orthopéd !
és divatcipőt szakszerűen
garancia mellett készít

Weisz Sándor

cipőszalon A R A D, Strada Brancovici
(Lázár Vilmos-uca) 5. szám.

Billert örökre ki akarják zárni a pesti szinpadokról

(Pesti levél az Erdélyi Élet szerkesztőjéhez)

A fővárosi színházak olyan súlyos anyagi viszonyok között tengődnek, hogy elegendő a legkisebb szellő, a legkisebb rossz kiszámított párszáz pengős tétel, hogy egyik-másik előkelő fővárosi színházunk a kapuját napokra, hetekre, esetleg hónapokra becsukja.

Ha nagyképűek akarnánk lenni, azt mondanánk, hogy minden egyes pesti színház anyagi válsága egyben a kultúra válságát is jelenti. Nem! A kultúra válságának semmi köze a budapesti színházak válságához. A pesti színházaknak általában

már réges régen semmi közük sincs a magyar kulturához.

A kultúra és a színház válópere már réges régen lefolyt itt Budapesten és tudjuk azt, hogy csak korlátolt agyu kritikusok, üres zsebű szinigazgatók és fél-fuvalkodott színészek próbálják még olykor-olykor a magyar fővárosban árusított szinműveletet kulturális csomagoló papirba bepakolva, súlyos írázásokkal átkötözve a közönség kegyeibe becsempészni.

*

A budapesti közönség bizonyára csak mosolyogva venné tudomásul, ha valaki előtte a pesti színházak kulturális tevékenységéről beszélne és objektív fölényrel magyarázná meg a csacsogó nagyképűnek, hogy a színház nem arra való, hogy tanítson, hanem egyedül azt a célt szolgálja, hogy szórakoztasson. A színházba-járó közönség nem nevelést és oktatást kíván, hanem mulattatást. És a szinigazgató nem egyetemi professzor, hanem üzletember, aki nyerni akar a közönség szórakozásán.

És az istenáldott művészek tehetsége sem a nevelés szolgálatában áll, hanem a közönség szórakoztatása az egyetlen céljuk. És aszerint megy egy-egy színház, amint szórakoztatni vagy untatni tudja a közönséget.

Éppen azért mi a pesti színházat egyszerű üzleti vállalkozásnak tekintjük, a szinművészeket pedig jobban vagy gyengébben fizetett vállalati alkalmazottaknak, akiknek kötelességük a közönség által befizetett obulusokért a tudásuk és tehetségük legjavát adni. A színészet komoly mesteriség és a színházi üzlet többé nem bírja meg a nyafogó, primadonnáskodó személyeket, mert egy-egy szeszély vállalatokat sodorhat a tökéletes romlásba és kenyértelenné tehet olyan embereket, akik másfelé, mint a színészetnél a maguk keserves kenyerét nem tudják megtalálni.

*

Ez a néhány mondat, nem akar a magyar színházi helyzet hadijelentése lenni, csak magyarázó bevezetésként szolgál ahhoz az eseményhez, amely egy pesti primadonna jóvoltából ismét kenyértelenné tett több tucat családot.

*

Biller Irén színésznő nem csillag a magyar szinművészet egén. Arcátlanság volna e sorok írója részéről, ha nevét rögtön a Blaha Lujza neve után írná le. Még hosszú sor színészi előkelőség következik, mielőtt a Biller Irén rangszámára és művészeti súlyára ráakadnánk... Talán méltóztatnak tudni olyan griberlis, csacsogó, nyafogó szinművészeti nagyság ő, amilyen polgári városnegyedek földszintjein nem egy terem itt a magyar fővárosban.

Ha műalkotásait vizsgáljuk, akkor a magyar szinművészet történetének aranylapjain vajjon fel lesz-e róla jegyezve, hogy egy operettben szinte a tökéletesség tetejéig építette meg egy apacs-lány uccai táncát egy apacsliuval. Ez volt művészi kulminációja. Ugyebár olyan művészi teljesítmény, hogy csak áhitatosan szabad a tisztelt operettprimadonnára feltekinteni, de nem jelenti még ez azt, hogy kritika és bírálat ne merjen hozzáérni a nagy

művésznőhöz, ha olyan cselekményekre ragadtatja magát, amelyek emberek szájától az utolsó falat kenyeret ütök el. Pályatársak egzisztenciáját török derékba, szinigazgatókat kergetnek a teljes romlásba és legyilkolják az utolsó naiv emberek hitét és lelkesedését a színház iránt.

Ez az operettprimadonna valami olyasmit engedett meg magának az elmúlt héten, amiért bezártak egy színházat, — kenyértelen maradt százhusz család és örök ellenségévé vált ebben a színházlátogató magyar fővárosban 8—900 ember a magyar színészetnek,

*

A magyar sajtó érthetetlen módon elnéző és jóindulatu Biller Irén művésznő stiklijével szemben.

Sajnos, más hangnemben nem tudunk a felháborodástól beszélni arról a cselekedetről, amit az elmúlt héten Biller Irén operettprimadonna csinált.

*

Érthetetlen volt előttünk a sajtó egyhangú hallgatása Biller Irén ismert pesti operettszínésznő furcsa szerepléséről, avagy mondjuk másként. Érthetetlen volt előttünk a sajtó jóakaratu elsilálása Biller Irén pesti operettszínésznő stiklije fölött.

De magyarázatot találtunk és találunk mert meg tudjuk, hogy a művésznőnek sok lelkes tisztelője van abban a zsurnalisztikai társadalomban, amelyik vacsorákon és ebédeken dönti el, rendszerint a művésznők vagy barátaik asztalainál, hogy kik is a csillagok a magyar szinművészet egén. Minket azonban ilyen vacsorák és ebédek nem köteleznek. Bennünket csak az kötelez, hogy Biller Irén operettprimadonna miatt Budapesten egy sereg embert, egy sereg ártatlan asszonyt, egy sereg ártatlan gyermeket a nyomor, az éhség, a kétségbeesés fenyeget.

A művészről miatt.

Csak a művészről miatt.

A szeszélyes, a herceg, a csacsozó, a griberlis, a bűbájos, a nyafka, a cuppintos, nagy primadonna miatt. Amíg ő kaviárt ebédel, pezsgőt vacsorázik, számócsát csipeget és aranyosan gügyög udvarlóihoz, addig éhen fordulhat föl a Fővárosi Operettszínház kétségbeeset statisztája, korgó gyomorral ácsoroghat a bezárt színház körül a munkanélkül maradt diszletmunkás és mehet, ha tetszik az uccára a fiatal gör-löknek az a serege, akiktől a primadonna szeszélye még a két-pengős napi felléptidiját is elszeszélyeskedte.

*

De nézzük csak, mi is történt.

Az elmúlt héten csütörtökön este, egynegyed kilenckor a vasfüggöny elé lépett egy harmincesztendő színészi multtal rendelkező színészember, bizonyos Nagy Jenő nevű régi, érdemes és becsületes színész. Egy kis lámpalázzal a hangjában, és őszinte könnyel a szemében a következőket mondotta:

— Nagyon kérjük a közönséget, ne nehezteljen reánk, de a ma esti színelőadást nem tudjuk megtartani, mert Biller Irén színművész, amikor a színház felé jött, kifícamította a lábát és nem tud fellépni.

A közönség kicsit morogva vette ezt tudomásul és indult visszaváltani a jegyét és senki nem gondolt arra egy pillanatig, hogy Biller Irén színművész egy furcsa heccet engedett meg magának.

Mert Biller Irén színművész nem fícamította ki a lábát. Mert

Biller Irén színművésznő e sorok írója és három hírlapíró kollegája nagyon jókedvűen az utcán látta egy társaságban.

Mert Biller Irén színművész egyszerűen nem ment el a színházi előadására és Biller Irén színművész miatt bezártak talán örökre egy színházat.

*

De miért csinálta ezt Biller Irén színművész?

Szépen sorjában azt is el fog-

juk mesélni az olvasónak és kíváncsiak vagyunk, hogy ezért a cselekményért megkapja-e a büntetést, amellyel Biller Irén színművésznőt a magyar színháznak sujtania kell.

Ha ez büntetés nem következik el, megérdemli a színháztársadalom azt lekicsinyelő és lenéző hangot, amelyt vele szemben uton-utfélen már most is használnak.

*

Két kitűnő magyar szerző irt egy operettet. Az operett címe: A csunya leány. A két kitűnő magyar szerző, névszerint Márkus Alfréd és Vadnay László nagynehezen színre hozatta az operettet a Fővárosi Művészszínházban, Kabos Gyula műintézetében.

Sikerült az igazgatóságnak a darabot minden anyagi áldozat árán egész rendes kiállításban a nyilvánosság elé hozni és a kiváló címszereplő Biller Irén színművész volt, aki egy-egy estéért sokkal többet kapott, mint amennyit a legnevesebb magyar drámai színészek egész hónapra fizetést kaptak.

Hatvanszor adták a darabot. Biller Irén tizenkétezer pengőt keresett. Pontosan tizenkétezer pengőt, Egy fellérrel sem kevesebbet. És a gázsiját az utolsó vasig megkapta.

A darabot műsorról levették, hogy miért, miért azt most ne firtassuk.

Elég abból annyi, hogy levették a darabot.

Csunya leány karrierjének befejezése után Biller Irén Dolly Jancsi társaságában fél világműtra indult.

Bejárta Páris, eljutott Londonba, amikor Kabos Gyula és Szabolcs Ernő, a Fővárosi Művészszínház igazgatói egy táviratban hazahívták, mert a színház megmentésére újra műsorra tűzték a Csunya leányt, azt kérdezték Biller Iréntől, hogy

betársulna-e hozzájuk, ha a darabot folytatólagosan előadnák és ezzel megmentenék a színházat és a színészek kenyerét.

Biller hazajött, újra kitzítették

a darabot és úgy látszott, hogy a színház tényleg megmenti életét, lesz kenyere a színészeknek és a segédzemélyzetnek.

A színház mögött hét óra után már fejvesztetten rohantak az emberek.

Biller művész nem jött.

A lakásán azt mondták, megrendítette a lábát és orvoshoz ment.

A színház igazgatói már délen sejtették, hogy nem fog jönni.

Biller kijelentette, hogyha három napra visszamenőleg és aznap este gázsiját nem fizetik ki, nem lép fel,

Az igazgató délután hat órakor megjelent Biller Irén lakásán

és lefizetett 600 pengőt. Tehát az aznap esti gázsit is kifizette.

És bár a gázsija ki volt fizetve, Biller nem jelentkezett többé a színháznál.

Ő megmondta, ha nem kapja meg a gázsiját előre, — akkor ugylátszik, kifícamodik a lába.

És nem lehetett megtalálni sem őt, sem az orvost. Egészen 11 óráig, amikor kecsesen lépkedve ott láttuk az utcán.

Kifícamított lábát nem huzta sántítva maga után. Arca nem volt komor.

A színészek, az igazgató a késő éjszakai órákban felháborodva beszéltek Biller Irén stiklijéről és általános volt az a vélemény, hogy Billernek ezért a cselekményéért súlyos és emlékezetes büntetés jár.

Információnk szerint egyszerre kettős mozgalom indult Biller cselekményének megtorlására.

A színház igazgatók szövetsége hírszerint, bojkott alá helyezi Billert és ugyanakkor a színészek szövetsége örökre ki akarja zárni a magyar színházról Biller művésznőt.

Megakarják tanítani arra, hogy a színház nem hecc, nem tréfa, nem szeszély exisztenciákat nem lehet nyafogással, mások szájától elütni a kenyeret. h—g.

Aradváros kulturnívójáért fáradhatatlanul dolgozik az iparos-társadalom

Az aradi iparos társadalom kulturáltsága, felülemelkedettsége és az a vezetőszerp, amit a szakmákban betölt, nem ujszerű jelenség. Az aradi iparosok ismertek és híresek voltak már évtizedekkel ezelőtt is, amikor a kézműipar aranykorát érte. De ismertek és számottevők most is, amikor a haladás, a kultúra és a műveltség jelent jelentékeny erőt az iparosság életében. Az ország egyetlen városának iparosai sem rendelkeznek olyan értékes és fontos hivatást betöltő kulturintézményekkel, mint Arad iparossága.

Az aradi iparosok megértése, összetartása és kulturszeretete teremtette meg többek között az Iparos Otthont is.

A nappalok gondterhes és verejtékes munkája után három esztendővel ezelőtt összeültek az aradi iparosok Reinhart Gyula vezetése mellett, hogy megteremtsek otthonukat. Ünnepeket és vásárnapokat áldoztak fel ennek az intézménynek a megszervezésére. Az iparosok otthona először a jelenlegi helyen lévő régi ház termeiben volt. De ezek a termek szűknek bizonyultak a mindig lelkesebben szervezkedő iparosok befogadására, de nem feleltek meg a kulturára vágyó iparosok igényeinek sem. Megkezdődött az akció egy új otthon építésére.

1928 október 30-án nagy ünnepek keretében megtörtént az aradi Iparos Otthon alapköltétele, 1929. esztendő nyarán a kész és új épület felavatása.

Új éra kezdődött az aradi iparosság életében. Reinhardt Gyula, Bakács Miksa dr., Kabos Jenő,

Zombory Gyula, Assael Károly, Székely Béla és a többiek csodálatos lelkesedéstől fűtött energiával, önzetlen odaadással, fáradságot nem kimélve dolgoztak és dolgoznak azon, hogy az aradi iparos társadalom elérje azt a kulturnívót, ami őt megilleti. Tudományos és szakelőadások, műsoros délutánok, szórakoztató szindarabok, zenés játékok és hangversenyek egymást követték.

Az aradi iparosok által fejlett művészi ízléssel megalkotott Kulturház disztermében rendezett minden előadás nemcsak az iparosságnak volt ünnepe, hanem ünnepe volt mindenkinek, aki azon megjelent. Aradváros közönségét egy csapásra meghódították az aradi Iparos Otthon előadásai és izléses helyiségei. Ma már ott tartunk, hogy az Iparos Otthon nemcsak az iparosok otthona, hanem otthona minden polgárnak, kultürembernek, aki szereti a szépet, hiva a haladásnak és kellemesen akarja szabad idejét eltölteni.

p-i.

— Lehet-e sajnálni a fülöncsipett panamistákat?

Felelet:

Kohné sirva panaszkodik Grünének, hogy két évi börtönre ítélték a fiát.

— Aztán legalább megérdemelte a büntetést?

— Jaj, dehogyis, hiszen a világ legjobb gyereke volt. Amit lopott, azt mind hazahozta.

Olvassa az
Erdélyi Életet!

ASSZO

Önnek csak eg

IVE

fonala finomabb más ha
sonló anyagu fonalnál é
nyersanyaga drágább

mosható, szintar
talan, puha és ol

tartóssági
pessége v

Diadalmasan bevonult é

IVE

Utánozni nem lehet. A

Eggy Ghyssa művésztétele az elmúlt hét szenzációja volt

Amikor eltávoztunk Eggy Ghissa növendékeinek művésztétéről, arra kellett gondolnunk, hogy egy ilyen estély felül-emelkedett Arad kisvárosi keretein. Eggy Ghyssa növendékeivel művészi turnéra indulhatna és Európa minden fővárosában sikert jelentene előadásuk. Ez a csodálatos finom érzéssel, plasztikus mozgási készséggel és bámulatos pedagógiai tudással megáldott asszony, művészi lelkének egy-egy darabját adja tanítványainak. Ismerjük dr. Ungárné-Eggy Ghyssa egyéni művésztétét is. Többször volt alkalmunk gyönyörködni kivételes tehetségében, plasztikus egyéni művésztételében és fokozott csodálattal tekintünk rá, amikor tanítványait látjuk szerepelni.

Tanítványai talán szuggesztív erejének, pedagógiai képességének, vagy egyéni varázsának hatása alatt, mindnyájan művészekké válnak. A művész est minden egyes számáról külön-külön irhatnánk hasáboakat. Mindegyik művészi érték és a szépség tökéletessége volt. A színház zsufolt nézőtere szinte extázisos lelkesedéssel ünnepelte magát a tanárnőt és növendékeit. A tökéletes művészi nivóju estélyen a következők szerepeltek: Bogyó Klári, Bosniac Stella, Berkovics Mariette, Constantin Cuti, Drincu Lili, Fuchs Titi, Friedmann Elza és Ibi, Grünstein Gréti, Herold Gitti, Holló Zsuzsi, Huppert Cickó, Joanovits Elli, Kánya Kató és Marika, Lövenstein Bözsi, Löwy Kató, Marsieu Cica és Voicuta, Mladin Xenia, Quitter Pipi, Riscutia Doina, Schillinger Vera és Duci, Tancos Duci, Tihanyi Annus és Judit, Weisz Cigi, Vajda Ma-

rika nyújtottak szép látványt. Kisebb jelenetekben Braschi Busi, Fenyves Gyuri, Fuchs Titi, Kánya Marika, Szalay Gitti, Lövenstein Bözsi szerepeltek jól. Rosenberg Boris és Szerényi Kató szerelmi duettje, Szömörkényi Magda szólója pedig méltán megérdemelte a tapsot, mint komoly studiomok eredményét. A testplasztika remeke volt a Gongtanulmány, amikor gongharangszóra Barbura Iris, Gartner Elza, Reiszfeld Baby, Szalay Gitti, Szerényi Kató, Szömörkényi Magda, Vas Boris és Wolf Mária táncoltak. A szünet után a bécsi Prater megelevenítő svitszerü darab került színre mesteri rendezésben. Czégka Baba jaszfiuja külön élmény volt. Az eddig megemlített kivül: Horowitz Évi mint suszterinas, a lányok között Reiszfeld Baby, a bábszínházban Tancos Duci, Joanovits Elly és Friedmann Elza váltottak ki frenetikus sikert, Rosenberg Boriska tudása tökéletes, Barbura Iris világvárosi jelenség minden megmoccanásánál. A kol-dusok között külön ki kell emelni Vass Boriskát. Szelle Károly zongorakisérete és Erdélyi Károly kosztümtervei jogosan kérnek részt a sikeres estélyből.

—si.

— Mitesinál a kormány, ha a gazdasági válság miatt mindenki ordít fájdalomában?

Felelet:

Kohn meséli Grünnek, hogy a feleségének reumája van és fájdalomában úgy ordít, mint egy sakál.

— Na és te nem teszel ellene semmit? — kérdi Grün.

— Dehogyan nem. Vattát dugok a fülembe.

nyom!

álasztása lehet:

TTE

zag-

llenállóké-
len

di selyem minden
országával rendel-

mintái a külföldi tervek
elkészülte után néhány
nappal már forgalomba
is kerülnek

indenkit meghódított az

TTE

zönség ismeri előnyeit.

A Romániai Artistaegyesület vegye házi-kezelésbe az artista-közvetítést

Meg kell szüntetni a zugügynökök leánykereskedelmi visszaéléseit

(Arad.) — Nagyszerű szerződésem volna a maga számára egy szalonikii bárba — ront rá az „alkalmi“ artistaügynök a kávéházban a szerződés nélküli artistanőre, aki a jobb jövő reményében dupla habbal issza a városiban délutáni uzsonna-kávéját.

— Igazán? És milyen feltételekkel? — kap az alkalmon az áldozat, aki rendszerint még azt sem tudja, hogy miből fogja a kávéját kifizetni.

— Ó, remek feltételekkel — hangzik a válasz —

önálló táncszám lesz a Miramare barban, kap utiköltséget, havi 800 drachma gázsit,

amiből még félre is tehet.

Alig akad olyan szerződés nélküli artistanő, aki fel ne ülne a csábító ígéreteknek és a fényes kereseti kilátásoknak. A zugügynök már elő is vesz egy blanketát, aláírhatja a kiszemelt áldozattal. Kap valami utielőleget is — a többletet rendszerint a sajátjából kell pótolnia, megszerzi a vizumot és nekiindul tele ambícióval, kelkesedéssel a rejtelmes balkánnak . . .

Viszi a vonat, át Szerbián, a fekete hegyek között, iradatlan öserdőkön keresztül a bizonytalan sors felé.

Magyar artistanők sorsa a Balkánon

Hogy milyen sors vár a magyar artistanőre Görögországban, Törökországban, Kairóban és Alexandriában, arról kötetes beszámolót lehetne adni azoknak a szomorú adatoknak alapján, amelyek évről-évre gyűlnek, dagadnak az Artistaegyesületben. Mi-

kor a szerencsétlen artistanő megérkezik a messze idegenben levő állomáshelyére és jelentkezik szerződési helyén, már nincs módja visszafordulni. Az utiköltség elfogyott, kénytelen eleget tenni a „bártulajdonos“ minden parancsának. Az önálló „szám“-ból

közönséges konzumnő lesz akinek a szegényes műsor után a részeg vendégeket kell szórakoztatnia.

Ha ellenszegül, egy bani nélkül az utcára teszi és hiába szaladgál fűhöz-fához, a hatóságok nem nyújtanak jogvédelmet az idegen országbeli, bizonytalan existenciájú nőnek. Következ-

a züllés lépcsőfokai egyre lejjebb és lejjebb

és csak kevesnek sikerül nagy nehézségek árán visszakerülni az elhagyott hazába.

De ez még a jobbik eset, hogy a magyar artistanő valamelyik tánclokálba kerül szerződésbe. Sajnos, igen sok olyan eset akad, amikor hangulatos nevü bárról kiderül, hogy

legutolsó lebuja, mocskos csapszék, ahol az emberi ség szemete, a levantei kalandorok, részeg tenge-részek és kalmárok keresi a pillanatnyi örömet, a friss „nőanyagot“.

Igen sok artistanót „közvetítettek“ a zugügynökök ilyen földalatti lebujaikba, amelyek már hajszálnyit sem különböznek a nyilvános éjszakai házaktól.

Innen azután nincs már menekvés.

Az ide kerülő nők rabszolga-

sorba kerülnek, mozdulni sem képesek, valóságosan

börtönbe zárva,

leshetik a jószerencsét, amely kiszabadítja őket a balkáni fertőből. Betegség, nyomorúság, pervers emberek kegyetlensége pusztítja őket s hozzátartozóik legtöbbször hírét sem hallják többé a szerencsétlen teremtésnek.

Ott zülленek, pusztulnak el a balkáni szemétdombon.

Ilyen sors vár a Balkánon az artistanők zömére, akik felülnek a zugügynökök szép szavainak és elmennek szerencsét próbálni.

Uriasszonyok a lejtőn

De tudunk olyan esetet is, amikor urinökre vetik ki hálójukat a lelkiismeretlen zugügynökök. Magunk voltunk tanui, amikor egy feltűnően szép elvált uriasszonynak ajánlatot tett egy zugügynök, hogy szerződjenek le egy vidéki városban működő „bárba“.

— Csak rá kell mosolyogni a vendégekre, beszélgetni kell velük — mondotta az ügynök — és mindennap meglesz az egy-két ezer lej társaságpénze.

Az uriasszony hitt az ügynöknek. Egy hét múlva viszont láttuk, testben, lélekben összetörve, kétségbeesett állapotban. Elmondotta, hogy a vidéki „barban“ arra akarták kényszeríteni, hogy

idegen férfiak szeszélyeit teljesítse.

Mikor erre nem volt hajlandó, addig üldözték, szekirozták, amíg ott nem hagyta a lokált. Erre

A SIMAY uszoda és napfürdő. Nők és férfiak o- együtt. -o

Nyitva mindennap délután 6—8 óráig. — Uszás tanítás!

szerződésesség címén megtárgyalták tőle már a leszolgált gázsiját és még utiköltséget sem adtak neki. Elkellott kótyavetyélnie minden értékét, csak úgy tudott hazavergődni. Nemhogy keresett volna, de még a holmija is ott maradt zálogban a lakásán, amelyet nem tudott kifizetni.

Az uriaszony is bejelentette az esetét az Artistaegyesületben, de a zugügynök ellen nem lehetett eljárni, a bártulajdonos elleni pereskedés pedig kilátástalan lett volna.

Akció a zugügynökök ellen

Ilyen és hasonló esetek indítják az „Erdélyi Élet“ szerkesztőségét arra, hogy a zugügynökök káros garázdálkodásának megállítására akciót indítson. Kérjük az illetékes hatóságokat, hogy az artisták és artistanók közvetítésének kizárólagos jogát ruházza rá a hivatalos szervezetre.

Külföldön — így például Németországban is — ahol több mint kétezer legális és zugartistaügynök működött, már régebben az artisták erkölcsi testülete végzi a külföldre szerződéseket felelősségteljes munkáját. Nincs tehát semmi akadálya annak, hogy a

jól bevált külföldi mintára a Romániai Artistaegyesület is házikezelésbe vegye

az artistaközvetítést. A felelőtlen, leánykereskedelmi tevékenységet végző zugügynökök többé nem juthatnának szóhoz, ha az artistanók csak az

Artistaegyesület közvetítésével

szerződhetnének külföldre. Az Artistaegyesület erkölcsi garanciát nyújt abban az irányban, hogy az artistanók valóban megfelelő nivóju helyekre, nem pedig kétes lokálokban kerüljenek. Nemzetközi összekötései révén pontosan nyilván tudja tartani, melyek azok a mulatóhelyek, amelyekhez artistanót nem szabad szerződteni. A lelkiismeretlen zugügynökök

helyett így egy erkölcsi testüle kezében kerül az artistaközvetítés munkája és így azok a borzalmas esetek, amelyekben a zugügynökök káros tevékenysége szerepelt, teljesen elmaradnak. Az artistanó, akit az Artistaegyesület közvetít, nyugodt lehet, hogy nem kerül a rabszolgatartó leánykereskedők hálójába.

A zsidó áldozatkészség új Szeretetházat épített Aradon

Az aradi zsidóságnak néhány nappal ezelőtt jelentős ünnepe volt. Nem olyan ünnep volt ez, amelyet az egyház dogmái irnak elő, hanem amely a mai gyakorlatias életben is megnyilvánuló szeretetből virágozott ki. Nemrég történt meg az aradi zsidó Szeretetház és Tanonc Otthon alapkövetétele.

Nem kis munka volt, amíg eljutott idáig az aradi zsidóság. Talán egy esztendő múlva két modern épület fog egymás mellett állani. Az egyik a Szeretetház, ahová pihenni térnek azok, akik kifáradtak az élet viharos küzdelmeiben, másik a Tanonc Otthon, ahonnan elindulnak az életbe a zsidó iparosifjak. Ahol kulturát, műveltséget és szeretetet szívnak magukba minden lehetetükkel.

Ezt a két intézményt az aradi zsidóság áldozatkészsége állítja fel. De Koch Dániel volt az, aki megérezte az intézmények szükségességét, aki nem kímélve időt, fáradságot és energiát, lankadat-

lanul dolgozott, hogy az építkezéshez szükséges összeget előteremtse.

A Szeretetházban azokat fogják gondozni, akiknek családi szeretete, gondos ápolásra lesz szükségük. Modern szanatóriumi felszerelés, tiszta higiénikus szobák állanak majd a gondozásra szorulóknak rendelkezésére. A Tanonc Otthon pedig a zsidó iparosifjakat fogadja magába. Itt találják meg a szülői gondozást, de itt megtalálják a kulturát is és a művelődés alapjait.

Talán egy esztendő sem telik bele és a zsidó Szeretetház és Tanonc Otthon büszkén fogják hirdetni az aradi zsidóság áldozatkészségét és összetartását.

p. g.

— Die „Hatzfelder Zeitung“ besteht schon 44 Jahren und war stets eine wackere Vorkämpferin, wenn es galt, für die Rechte der Minderheiten einzutreten. Sie berichtet über alle wichtigsten Politischen, wirtschaftlichen und kulturellen ereignisse der woche. Inserate in der „Hatzfelder Zeitung“ haben wegen ihrer grossen verbreitung stets guten Erfolg. Bestellen Sie noch heute das deutsch-völkische Wohnblatt, die „Hatzfelder Zeitung“, Jimbolia-Hatzfeld, Banat.

Hirdetmény.

Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete és az Aradi Iparos Otthon közhírré tesszük és együttesen garantáljuk, hogy az Aradi Iparos Otthon sorsjegyeinek huzását

1930 évi június 10-én feltétlenül megtartjuk.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Egy sorsjegy: 25 szám = 50 lei. = 250.000 lei értékű nyeremény. Az összes nyereménytárgyak kiállítva Bul. Regina Maria és Str. Alexandri (Andrássy-tér és Salacz-uca) sarkán megnyílt SORSJEGYIRODÁBAN.

Zima Tibort feláldozta a Magyar Párt

Irta: SPECTATOR

Talán senki komoly és jóindulatú ember nem fog megütközni rajta, hogy az aradi közéletet a távolból is úgy figyelem, mintha még mindig az „Erdélyi Hírlap” szerkesztőségében ülnék és hogy aggódva szemlélem a községi választás fejleményeit, amelyekhez valami kis közöm nekem is volt. Mindjárt előjáróban megjegyzem, hogy máris olyan dolgokat észlelek, amiknek nem volna szabad előfordulni. Ugy hiszem, az „Erdélyi Élet” hasábjain már elmondtam véleményemet, milyen lehangoló volt, keserű hangulatba döntött a magyar városi tanácsosok magatartása, mikor a köz némán s megdermedve türték, hogy egykori fegyvertársaik, a minden politikai hitelt koncára dobott liberálisok botrányba fojtsák a magyar szót és a korelnök a szó megvonással súlyos politikai sértést követessen el. Mindegy, mi előzte meg a Magyar Párt aradi elnökének fölszólalását. Ha váratlanul is — mindenütt érthetőn várták és nem hiába várták a magyar szó-lás szabadságának gyakorlati megvalósítását már az első alakuló gyűlésen — felhangzott a magyar beszéd, ennek következményeit minden magyar tanácsosnak vállalnia kellett és pedig minden áron. Miért kell örökké megadással tűrnie Arad magyarságának azt a sajnálatos tragikumot, hogy az ő nyakára ültetik a legbőszebb román előjárókat s pont itt szövetkeznek a leggyűlölködőbb pártok ellene? Másutt természetes dolog, hogy a magyarság magyarul beszél már az első ülésen s több jogot biztosít magának, mint amennyit az aradiak még nem is álmodnak. Aradon az ellenkezője csak azért történhetik meg, mert komoly ellenvetés nélkül türik a

mérges idogü fenegyerekek garázdálkodását és nem állanak szilárdul a kisebbségi méltóság érdekeinek védelmében. Pedig a magyar városi tanácsosok önálló harc nehézségeit vállaló népük-ből azon előzetes hangsúlyozás alapján kapták meg mandátumaikat, hogy Barabás Béla már az első gyűlésen magyarul fog felszólalni s ezért engedi át korelnöki székét is másnak.

A mandátummal együttjáró erkölcsi kötelességet tehát megsértették. De úgy látom egy másik önsérelem is történt. Az önálló lista természetes velejárója volt, hogy a magyarság számarányának megfelelő két állandó választmányi tagságot azoknak juttassák, akiket a magyarság befolyás nélkül is minden oppor-tunizmustól függetlenül óhajjt. A személyi önkénytelenség ezt a természetes jogát másutt a többségi oldalról nem is merik vitatni. Aradon azonban a másik részről nehézség nélkül munkába léphet a beteg egotizmus és a sötét szenvedély így egyenesen megszabja, kiket óhajjtson a magyarság. A Magyar Párt most is azokat ültette be a két állandó tagsági helyre, akiket a város kisebbségi diktatúrája engedélyezni kegyeskedett.

Már az első pillanatban meglepett, hogy a két állandó tagság közül az egyik nem Zima Tibornak jutott. Azt hittem, hogy a Párt újjáalakulása óta, mely végre a magyarság demokratáit is megfelelő szerephez juttatta, most már megszűnt a kizárólagosság az aradi tagozatban s az ügyvéd egyoldalúság megbékél azzal, hogy más szellemi munkásság is van kivüle és Arad polgárságának zömét az iparosok és kereskedők teszik. Azt gondoltam, hogy már azért is

Zimát fogják választani, mert egy válságos pillanatban, mikor az önálló lista politikája miatt az iparosokban hajlandóság volt legalább is a semlegesség álláspontját választani, csak az ő diplomata művészete biztosította bármilyen döntés egyértelmű elfogadását. Ezek után joggal állapíthatom meg, hogy a hajsza, mely négy esztendeje megindult eliene, amikor az Averescu választási paktum idején szabaddá lett levegőben addig pihent elemek vonultak be a Magyar Pártba, a paraván mögött továbbra is folyik s hiába emelték ki a románok a kamara főtitkári állásából, megint a néma és megdermedt magyarság passzív segítségével jólesik régi demokratságán most is végig vágni, ha úgy kívánják a többségi oldalon s minekutána megtette pompás munkáját a választásokon.

Ezt jogosan tételezhetem föl, mikor tudom, hogy mindazon elemek, amelyek a községi választások idején a magyarság eredményes finisát biztosították, hallgatólag Zimát jelölték már eleve az egyik állandó tagságra, mikor tudom, hogy ez a természetes kombináció föl is merült s maga Zima is értesült s ezért szokása szerint elmaradt a jelölést intező értekezletről, hogy jelenléte senkit se feszélyezzen. De azt is tudom, hogy a Falstaffszerűn bőffögő vidám elbizakodott hatalom jól pedzette, kin keresztül és hogyan kell őket verni a magyarságba s melyik ponton lehet egy kis velőt megint eltávolítani belőle.

Még azt megértettem volna, hogy Zima négy évig tartó képviselőségének dicsőségét, iparos vezerségét, demokratságát, reformista multját és okos eszét nem tudják feledni és megbo-

Szent Imre évre jegyek és igazolványok

Budapestre és tovább utazók részére

a Waggon-Lits Cook utazási világvállalat aradi menetjegyirodájában, Minorita templommal szemben
Telefon: 6-57.

csátani, de azt már nem tudom megérteni, hogy szívesen, boldogan, örömprepsve és gyorsan el-ejtették állandó tagsági jelöltségét, mert az aradi kajmakám egy új ideggyönyörben Zimának tulajdonította mindazt, ami a magyarságot végül az önálló lista útjára szorította. Pedig ha valaki, én tudom, hogy Zima paktumos megegyezést kívánt, pont ellenkezőjét annak, amit jómagam kezdettől fogva képviseltem, de viszont azt is, hogy a Magyar Pártban páratlanul álló politikai művészetével ő tette a legtöbbet, az egységes harc biztosítására bármelyik álláspont győzelméskedett is és ebben az eljárásában nem számolt sem a maga jogosult keserűségével, még kevésbé az in intranszi penciammal. Most megbízható helyről arról értesülök, hogy Zimát nemcsak belső, hanem külső tekintetéből is feláldozták, bizonyára nem először és bizonyára nem vidámság nélkül. Az ilyen frivol játéknak azonban súlyos következményei lehetnek. A többségi oldalon megerősödik az a tudat, hogy a magyarság hátán akár-mikor és akármilyen kemény fát lehet vágni, csak a személyi kép-leteket és a kis önzéseket, kell megcirogatni vagy megnyomni, de viszont a nyitott szemű magyarság oldalán fellángol az a hit, hogy az egység bálványának hasztalan hoz áldozatot, a régi garnitúra miatt nem lehet a mellékvágányokról végre a fővágányra tolatni. Vagy gyökeres rendszer változás következik be, vagy visszaesik minden a régi poshadásba, vagy valami elháríthatatlan új lépés fog jönni. Mert nemcsak személyekről, vagy egy személyről van szó, hanem tart-hatatlan elvekről, taktikákról, az egységbe és bölcsességbe öltözött érdekről, sőt erkölcsstelenségről is. Így nem lehet büntetlenül poli-tizálni.

Kül- és belföldi gyógy-
szer különlegességek

VOJTEK
gyógyszertár

Stein Móric esete a Grivitával

A leggyakorlatiasabb foglal-kozásának, a kereskedelmi élet-nek is vannak furcsaságai, ame-lyek talán éppen a tulzott üzle-teskedés miatt felülemelkednek a mindennapi sablonokon, ezért színessé, érdekessé, hangulatossá válnak. Az alábbi riport ilyen két esetről számol be. Mind a kettő Aradon történt és mind a kettő olyan körülményeket teremtett, hogy összehozta azokat, akik a leromlott gazdasági viszonyok miatt egymást túl szárnyalva ver-senyeznek a vásárló közönség meghódítására. Az egyik eset így történt:

Mielőtt a dolog lényegére rá-térnénk, emlékezetébe idézzük a közönségnek Stein Móric esetét. Ismeretes, hogy Stein a Grivita cég aradi utazója volt. Az utazó feleségét és családtagjait pedig a cég aradi fiókjának vezetésével bizta meg Stefanescu, a Grivita egyik tulajdnosa. Ezelőtt három héttel meglepetésszerűen jött a hire annak, hogy Stein Móricot Stefanescu sikkasztás miatt felje-lentette és a vizsgálóbíró elren-delte az utazó letartóztatását.

A letartóztatást megfélebbzték, azonban a tábla nem adott helyt a felebbezésnek és Stein Móric, aki különösen a Városi kávéházi körökben ismert ember Aradon, még ma is a törvényszéki épület fogházának lakója.

A letartóztatás és a tábla dön-tése élénk feltűnést keltet Ara-don. Különösen az okozott meglepetést, hogy a letartóztatott Stein felesége, még ezekután is vezette a Grivita cég aradi fiókját.

Igen sokan vannak, akik ezt a két jelenséget különösnek tar-tották és nem tudták összeegyez-etni. Erre a problémára is meg-érkezett a napokban a válasz. Egy nyílttéri közlemény jelent meg az aradi lapokban, amely-ben arról értesíti Steinné a kö-zönséget, hogy kilépett a Grivi-tától, mert férjével méltatlanul bánt el a cég főnöke. Valóban másnapra már nem találták az elegánsan berendezett helyiség polcai előtt Stein Móricnét, de nem találta a vásárló közönség Stein

Móric többi rokonait sem az üz-letben: mindnyájan kiléptek a cég szolgálatából.

Ezek azok az előzmények, amelynek egyrészeről felületesen tájékozódott az olvasó közönség.

Most ismerjük meg azokat a dolgokat, amelyek Stein Móric és családja kellemetlen esete mögött meghúzódtak.

Nem kutatjuk, nincs is mó-dunkban kutatni, hogy milyen oka, vagy alapja volt Stein Móric ellen beadott feljelentésnek. Stein azzal védekezik, hogy a feljelen-tés adatai minden alapot nélkülö-znek, a céget egyetlen banival sem károsította meg és az a ká-ro sodás, ami a Grivita céget érte, nem tőle származik hanem a súlyos gazdasági helyzetből.

Tény az, hogy feljelentésnek és letartóztatásnak oka volt, mi-velhogy ok nélkül semmi sem történik. Lehet, hogy tévedés, le-het, hogy egyéni bosszu, az is lehet, hogy Stefanescunak, vagy Steinnak, sőt valószínű, hogy mind két félnek igaza van. Ebben az esetben a szomorú tény az, hogy Stein a fogház lakója, ártatlanul. Stefanescu pedig százezreket ve-szített, szintén ártatlanul.

A bűnös tehát a harmadik, esetleg a gazdasági krízis: azt pedig sajnos nem lehet letartóz-tatni.

A Grivita cég igen kellemet-len konkurenciája volt az aradi konzerv és cukorkaárusítóknak. Amíg a fűszerek kötelelesek este nyolc órakor bezárni bolt-jukat és vasárnaponként csukva tartani, addig a Grivita aradi fi-ókja minden időben nyitva tart-hatott, mert nem árusított fű-szerárut, így nem esett a záróra rendelkezések alá. Ez a tény ért-hető módon bántja és károsítja az aradi fűszereket, akik már mindent megmozgattak, a Grivi-tát is kényszerítsék a záróra be-tartására. A Grivita azonban to-vábbra is büszkén hirdette cuk-rai és nyitva tartotta üzletét.

Nem lehetett ellene véde-kezni.

Most aztán bekövetkezett az alkalom, hogy üssenek egyet a Grivitán. Ez az alkalom hozta

össze az aradi fűszer és cukorkaszakba legveszedelmesebb konkurenciáit.

Az aradi fűszer és cukorkások körében mozgalom indult meg Stein Móric kiszabadítása érdekében. Gyűjteni kezdtek, hogy kauciót tehessenek le a lefolytatott utazó kiszabadulásának fejébe. Állítólag már közel százezer lej gyűlt össze és az utazó ügyvédje a napokban ajánlja fel a kauciót Stein szabadlábrahelyezéséért.

Az érdekelt kereskedők egyúttal elhatározták, hogy bojkol-

álni fogják a Grivita gyártmányokat és mindent elkövetnek Stein Móric és nejeinek, valamint családtagjainak rehabilitálása érdekében.

A dolog furcsasága különösen abba rejlik, hogy Stein Móric, aki valamikor mondhatnók gyűlölt és veszedelmes kereskedelmi ellenfél volt, most kedvessé és rokonszenvéssé vált az aradi fűszeresek körében, mert így kívánja meg ezt a közös érdek, amit néha olyan szépen belehet helyezni az érzelem hatásos burkába...

Balla Béla aradi festőművész felesége tizenöt millió lejt örökölt

Az utóbbi időkben igen sokszor hallunk fantasztikus híreket gazdag amerikai nagybácsikról, akik elhalnak és nagy vagyont hagynak maguk után. A rokonok vagy pláne a családtagok mennyire örülnek annak, ha egy ilyen előkelő nagybácsi a halála előtt az Oceán tulsópartjáról — amugy amerikaiasan elrendezi a gazdaságilag leromlott Európában élő rokonok vagy hozzátartozók sorsát és milyen jól jön egy ilyen amerikai örökség most, amikor amugy is nagy a pénztelenség. Ezuttal a szerencse kereke egy aradi festőművész-pár felé fordult.

Alfons Truthan gyárigazgató, aki jelenleg Csernovitzban él, arról értesítette leányát: Balla Béla lányát, hogy közel nyolc éve huzodó örökségi ügyét, a bajor külügyminiszterium és az amerikai német konzulátus végre dülőre vitték és így a tizenöt milliónyi örökséghez hamarosan hozzá is fognak jutni.

Alkalmunk volt beszélgetni a jelenleg szatmáron időző aradi származású festőművész, Balla Béla feleségével. Az új milliósnő az örökség történetét így adja elő:

— Az édesatyám testvéröccse még 1905-ben mint bányamérnök kikerült Amerikába, Californiába ahol egy nagy aranybánya üzemnél sikerült is elhelyezkednie. Igen képzett ember volt a szakmájában és szorgalma révén a bányatársaság kedveltje lett. Csen-

des, magába zárkózott természete folytán nem is nősült meg. Minden jövedelmét birtokvásárlásba és értékpapirokba fektette. A háboru ideje alatt halt meg. Édesatyám csak a békekötés után értesült öccse haláláról és az amerikai kormány nagybátyám vagyonaát éppen így, mint minden német alattvaló vagyonaát zár alá vette.

— *Nagybátyám vagyona birtokban, értékpapirokban és készpénzben kétszázötvenezer dollárt tesz ki.*

— Ez az összeg azonban négy-részre oszlik és így atyámra „csak” nyolcvanötezer dollár esik. Ez is tekintélyes kis summa. A mult hetekben a bajor külügyminiszterium arról értesítette a Csernovitzban élő Alfons Truthan gyárigazgatót — amint látja: atyám levelével tudom igazolni — hogy a birtok-eladást Californiában az amerikai német konzulátus lefolytatta és a pénzt is rövidesen át is utalják.

— Atyám írja, hogy az örökség egy harmadát nekem adja, ő viszont kimegy Bajorországba, Ulmba. Az sincs kizárva — miután az édes anyám thüringiai — hogy Thüringiába mennek. Én, egyelőre Romániába maradok férjemmel, hacsak ősszel — amikor beállanak hűvös-esős idők — nem megyünk le egy kicsit Palermo-ba vagy Sziciliába...

— **Az Aradi Vasipari R.-T. Arad, 1930 június 24-én d. u. 4 órakor a gyári iroda helyiségeiben Arad, Str. M. Cogălniceanu 45—47 sz. Alatt megtartandó XXII-ik évi rendes közgyűlésére.** Azon részvényes urak, akik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak, kéretnek, hogy részvényeiket a folyószelvényekkel együtt legkésőbb f. évi június 21-ig a gyári pénztárunknál lehetőleg helyezni szíveskedjenek, hogy ezáltal alapszabályzatunk 12. §-sa értelmében a szavazati jog elismertessék. Az igazgatóság.

— **Jégelőfizetéseket Reusz-cég bármikor felvesz. Pontos szállítás. Telefon 141.**

Szines fényképek, pastell-, aquarell- és olaj kivitelben. Portré, gyermek és interieur felvételek a nap bármely szakában, vasárnap is

Fessler Róbert fotóművészeti szalonjában. Esti pillanatsfelvételek Nitraphot reflektorok mellett. A Consum részletcsoport tagja. Tekintse meg a kirakatokat. **Arad, Bul. Reg. Maria 20.** Szabó Albert üvegházában.

MŰVÉSZI FÉNYKÉPEK és levelezőlapok jutányos áron **Nagy Géza** műtermében készülnek művészi kivitelben. Műterem Arad, Bul. Reg. Maria 8.

MINDEN HÁZNÁL LEGYEN

HA NINCS, AKKOR VEGYEN!

Nyári újdonságok, női ruhák és felöltők nagy választékban kaphatók a **„Paris”**
DIVATÁRUHÁZBAN ARADON, A VÁROSHÁZÁVAL SZEMBEN

Szőnyeg, függöny, stor, ágy- és asztalterítő, sezlonátvevő, butorszövet, brokát és mokett, roletta- és matracgradl, függöny-etamin és tussor, paplan, nyári takaró, kelengyevá- szon, zefír, selyem, szövet- és bélésáru **legolcsóbban**

„MERCANTIL”
 szőnyeg- és divatáruházban
 Arad, Bul. Regina Maria 18.

Hajas Ferenc cipész,
volt Attila-tér három,
 már én bizony csak oda megyek
 minden áron.
 Mert ott szép, jó és tartós cipőt
 kap a vevő,
 még a fizetési feltétel is kedvező.

Nem kell angol partiárut ügynöktől venni
! féláron kap !
• angol újdonságot •
J. SCHUTZ-nál Arad, Str. Eminescu 2.
 (v. Deák Ferenc-ucca)

Egészen röviden:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

az

„ERDÉLYI ÉLET”

a legjobb,

a legrégebb,

a legmagyarabb,

a legérdekesebb,

a legmegbízhatóbb

romániai magyar nyelvű riportlap

Olvassa és terjessze!

Mielőtt a nyári és őszi divatszükségletét beszerezné, okvetlen keresse fel **divatárúházát,**

GOLDSTEIN LAJOS

Arad, Strada Bratianu (Weitzer János-ucca) 2, ahol női és férfi divatszükségeit legolcsóbban beszerezheti.

AZ

ARADI KÖZLÖNY

Erdély leg-
régibb, legolvasottabb és
legelterjedtebb napilapja!

THERAPIA

szanatórium Arad, Str. Iosif Vulcan (Kazinczy-u.) 8.
Telefon 532. Telefon 532.
Legmodernebb műtőfelszerelés.
Röntgen, Quarz. — Diathermia.

Ezton hozom a n. é. tisztelt hölgyközönség tudomására, hogy a „**Splendid**“ cégtől, amelynek üzenevezetőnője voltam, barátság s uton ki éptem, és

„PROBITÁS“

néven, a Piața Luther 1. sz. alatt fűzőszalont nyitottam. A t. hölgyközönség szives pártfogását kérem. Kiváló tisztelettel:

Kényi Mátyáné szül. zabó Kató.

WEISZ LIPÓT FOTOSZALONJA

Bulevardul Regina Maria No. 22.
(Dáciával szemben)

Gyermek-, portrait és interieur felvételek a legszebb kivitelben eszközöltetnek.

Reiner József

budapesti állami műmechanikai és órai ipariskolát végzett műorás. Preciz óra- és ékszerraktár, javítóműhely

Arad, Str. Col. Pirici No. 3.

(Vörösmarthy-ucca 3. szám) a színházi színészbejárattal szemben.

Házak vételét
és eladását közvetíti

Herzog Sándor

Str. Bratianu 15. (Weitzer-ucca)

Ha kárpitos munkát
akar jól és olcsón

Wohlberger Sándor

kárpitoshoz Arad,
Str. Bratianu 21.
(Weitzer J.-ucca.)

forduljon
bizalommal

Legújabb divat szerint **cipők** prima anyagból, részletre is.

Szávay Kálmán, Str. Mărășești 6.

Olcóságáról közismert

Népszabóság

Bulev. Regele Ferdinand No. 49.
Nádor-ucca sarok.

Cipőket a legújabb divat szerint, a legkényesebb igényeket is kielégítően készít, ugyancsak javítást mint cipőfestést olcsón és pontosan vállal

Héder Sándor cipész Arad,
Str. Episcopul Radu 37. (v. Magyar-ucca.)

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre . . . 600 lei
Félévre . . . 300 lei
Negyedévre . . . 150 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Ó-Romániában . 20 lei
Jugoszláviában 4 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 5 d.

Telefonszám 520.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Arad, Str. Cloșca (Szent László-u.) 2.

Előfizetési árak egy évre: várlatoknak, nagykereskedőknek 1000 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Lovrov & Co. könyvnyomdája Arad.

Megjelenik minden hó 10-én, 20-án és 30-án. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők vagy bármelyik hirdetőiroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetésoldalon 6 lei négyzetcm.-ként.

Telefonszám 520.